

Orientering

Til Økonomiudvalget

Små og mellemstore virksomheders oplevelse af at deltage i Københavns Kommunes udbud

Resumé

Økonomiforvaltningen har gennem en række møder med erhvervsorganisationer drøftet små og mellemstore virksomheders herunder socialøkonomiske, kooperative og demokratiske virksomheders oplevelse af at byde på opgaver i Københavns Kommune. Spørgsmålet er belyst efter ønske fra Jakob Næsager (C) d. 25. oktober 2022. ØU forelægges hermed drøftelserne til orientering.

Sagsfremstilling

Økonomiudvalget efterspurgte den 10. maj 2022 indsigt i, hvad Københavns Kommune gør for at få små og mellemstore virksomheder (SMV'er) til at byde på opgaver i Københavns Kommune. Den 14. juni 2022 modtog Økonomiudvalget en foreløbig orientering om, hvordan Københavns Kommune arbejder med at få SMV'er til at byde ind på kommunens opgaver (bilag 2).

Den 25. oktober 2022 blev Økonomiudvalget endeligt orienteret om Københavns Kommunes erfaringer med tiltag, der fremmer SMV'ers deltagelse i udbud (bilag 3). I forlængelse af orienteringen bad Jakob Næsager (C) om, at Økonomiforvaltningen hørte SMVdanmark om, hvordan deres medlemmer oplever mulighederne for at deltage i Københavns Kommunes udbud. Herudover har Økonomiforvaltningen taget kontakt til øvrige relevante organisationer.

Københavns Kommunes indkøb hos SMV'er

22,2 pct. af kommunens forbrug blev indkøbt hos leverandører med 0-49 ansatte i 2022. I 2021 var tallet 26,3 pct. I tabel 1 nedenfor fremgår fordelingen af alle kommunens leverandører inddelt i kategorier baseret på antal ansatte hos leverandørerne og kommunens forbrug i 2021 og 2022.

Data er afgrænset til kommunens mest almindelige indkøb. Der er derfor frasorteret en række leverandører herunder forsyningsvirksomheder, og leverandører hvor borgerne har frit valg. Dataafgræsningen er den samme, som når kommunen ser på områder, der skal udbydes efter EU's udbudsdirektiv. Kategoriseringen af leverandører efter antal

22-09-2023

Sagsnummer i F2
2023 - 4360

Dokumentnummer i F2
3524553

Sagsnummer eDoc
2023-0100487

Sagsbehandler
Louise Skovbo Petersen

ansatte er foretaget af CVR-registeret og baserer sig på data fra Skatte- styrelsen og Danmarks Statistik.

Tabel 1: Leverandører inddelt i kategorier pba. antal ansatte og kom- munens forbrug

	2021	2022	2021	2022
Leverandører (antal ansatte)	Mio. kr.	Mio. kr.	Andel af for- brug	Andel af for- brug
Mikrovirksomheder (0-9)	929	703	12%	8%
Små virksomheder (10-49)	1.040	1.174	14%	14%
Mellemstore virksomheder (50- 249)	1.665	2.169	22%	26%
Store virksomheder (250-999)	2.246	2.613	30%	31%
Meget store virksomheder (+1000)	1.612	1.765	22%	21%
Total	7.493	8.424	100%	100%

Ovenstående er Københavns Kommunes egne data. Hvis man vil sam- menligne kommunens indkøb fra SMV'er med andre kommuner, kan man tage afsæt i SMVdanmarks SMVbarometer. Her opgør SMVdan- mark andelen af kommunernes indkøb (ekskl. indkøb fra offentlige myndigheder) målt på omsætning, som er indkøbt fra virksomheder med under 50 ansatte i 2020. Her var gennemsnittet på landsplan 40,3 pct., imens Københavns andel er 29,6 pct., Aarhus' andel er 25,8 pct. og Odenses andel er 39,1 pct. Det bemærkes, at der er forskelle på kommu- nernes indkøbsmønstre alt efter kommunernes størrelse.

Nogle udbud egner sig godt til, at SMV'er byder ind på kontrakten, og andre egner sig mindre godt. Samtidigt adskiller SMV'er og større virk- somheder sig ofte i forhold til specialiseringsgrad, egenkapital og den opgavevolumen, de kan levere. Disse faktorer kan have betydning for, om det er fordelagtigt for virksomheden at være leverandør til Køben- havns Kommune.

Set fra Københavns Kommunes perspektiv er det væsentligt at foretage en vurdering fra udbud til udbud, om det er meningsfuldt at dele en opgave op eller på anden vis gøre attraktiv for SMV'er at byde på. Dette skyldes bl.a., at Københavns Kommune har besluttet at stille ambitiøse krav på miljø- og klimaområdet, til arbejdsvilkår samt har fastsat et højt effektiviseringsniveau på indkøbsområdet. Disse forskellige målsætning- er og krav er med til at forme rammevilkårene for de opgaver, Køben- havns Kommune udbyder.

Organisationernes oplevelse af Københavns kommunes udbud

Økonomiforvaltningen har afholdt møder med Kooperativt København, Kooperationen, Dansk Industri, Dansk Erhverv samt SMVdanmark. Øko- nomiforvaltningen har desuden modtaget et brev fra SMVdanmark om deres medlemmers erfaringer med København Kommunes udbud.

Nedenfor fremgår en opsummering af drøftelserne på møderne. Temaerne, som blev drøftet på møderne, uddybes i oversigten i bilag 1.

Dansk Erhverv og Dansk Industri udtrykte tilfredshed med, at Københavns Kommune er overgået til straksbetaling af fakturaer. De oplever også rugen af dynamiske indkøbssystemer som et positivt tiltag set fra små og mellemstore virksomheders perspektiv.

Fælles for små og mellemstore virksomheder samt kooperative, demokratiske og socialøkonomiske virksomheder er, at de på grund af virksomhedernes størrelse ikke har medarbejdere ansat, som udelukkende beskæftiger sig med udbud, eller har stærke udbudsfaglige kompetencer. Organisationerne oplever, at deltagelse i Københavns Kommunes udbud forudsætter en høj udbudsfaglig kompetence hos virksomhederne. Derfor foreslår organisationerne, at Københavns Kommune tager højde for dette, når der udarbejdes udbudsmateriale til udbud, hvor det vil være relevant, at små og mellemstore virksomheder giver tilbud. Organisationerne foreslår bl.a. at tilbudsmaterialet, der efterspørges, er så let tilgængeligt som muligt, og at der udarbejdes skabeloner til brug i virksomhedernes tilbud.

På møderne har organisationerne udtrykt ønske om bedre kendskab til den interne organisering af udbudsområdet i Københavns Kommune, mere viden om kommende udbud, rådgivning i forbindelse med udarbejdelse af udbudsmaterialer samt mulighed for dialog med repræsentanter fra kommunen. Organisationerne nævner muligheden for kun at henvende sig ét sted ift. information og rådgivning om udbud på tværs af Københavns Kommune som ønskescenarium.

Specifikt hvad angår socialøkonomiske, kooperative og demokratiske virksomheder, fremhæver Kooperativt København, at de oplever, at der er et lavt vidensniveau ift. denne type virksomheder blandt udbudsmedarbejdere i Københavns Kommune. Dette gælder også i nogle situationer, hvor Københavns Kommune specifikt ønsker tilbud fra denne type virksomheder på konkrete udbud.

På tværs af organisationer er der en oplevelse af, at markedsdialog kan bidrage med øget kendskab på tværs af kommune og virksomheder. Organisationerne foreslår, at mere markedsdialog samt nye former for markedsdialog kan medvirke til, at henholdsvis virksomhederne bliver klædt bedre på til at deltage i Københavns Kommunes udbud, og kommunen får en bedre forståelse for, hvilken betydning rammerne for konkrete udbud har for SMV'ers mulighed for at deltage i udbuddet.

Forslag til indsatser, som kan forbedre SMV'ers oplevelse af Københavns Kommunes udbud

På baggrund af møderne arbejdes der videre med forskellige indsatser, som kan bidrage til forbedret erhvervsvenlighed på indkøbsområdet samt understøtte, at SMV'er og socialøkonomiske, demokratiske og kooperative virksomheder kan deltage i kommunens udbud.

Nogle forslag forventes at kunne igangsættes uden yderligere finansiering, mens andre forventeligt vil kræve yderligere analyse og evt. finansiering eller prioritering ift. igangværende opgaver. ØU bliver holdt orienteret om det videre arbejde med forslagene.

Det kan nævnes, at Økonomiforvaltningen har igangsat et arbejde med at kortlægge det juridiske handlerum ift. at rammesætte udbud, så de blandt andet målrettes socialøkonomiske, demokratiske og kooperative virksomheder. Derudover er erhvervsvenlighed en del af investeringscasen ved Budget 2024 "Fremtidens indkøb".

Økonomi

Sagen har ingen økonomiske konsekvenser.

Videre proces

Københavns Kommunes indkøbspolitik 2023-26 har et specifikt indsatsområde vedrørende SMV'er og kooperative, demokratiske og socialøkonomiske virksomheder. ØU vil modtage den første afrapportering vedrørende indkøbspolitikken primo 2024 herunder vedrørende erhvervsvenlighed, SMV'er og kooperative, demokratiske og socialøkonomiske virksomheder.

Der er ligeledes igangsat et arbejde med Københavns Kommunes erhvervsstrategi 2024-28. Et udkast blev drøftet på ØU d. 29. august 2023.

Bilag

Bilag 1: Oversigt over temaer drøftet på møder vedr. SMV'ers oplevelse af at byde på Københavns Kommunes udbud

Bilag 2: Orientering til ØU den 14. juni 2022

Bilag 3: Orientering til ØU-sag den 25. oktober 2022

Bilag 1

Til Økonomiudvalget

Oversigt over temaer drøftet på møder vedr. SMV'ers oplevelse af at byde på Københavns Kommunes udbud

26-09-2023

Sagsnummer i F2
2023 - 4360

Dokumentnummer i F2
3269303

Sagsnummer eDoc
2023-0100487

Sagsbehandler
Louise Skovbo Petersen

Tabel 1: Temaer drøftet på møder med Kooperativt København, Kooperationen, Dansk Industri, Dansk Erhverv og SMVdanmark.

Tema	Kontekst	Input fra interessenter
Ønske om nem adgang til dialog med Københavns Kommune om at blive leverandør til kommunen	<p>Virksomheder kan blive leverandør til Københavns Kommune ved at afgive et tilbud, når en konkret kontrakt sendes i udbud.</p> <p>Kommunens udbuds- og annonceringspligtige kontrakter fremgår af hjemmesiden udbud.dk. Derudover annoncerer kommunen sine udbud hjemmesiden kk.dk/udbud.</p>	<p>Dansk Erhverv fortalte, at deres medlemmer savner ét sted at henvende sig vedrørende udbud i Københavns Kommune. Dansk Erhverv nævner som eksempel Esbjerg Kommune, der arbejder med én samlet indgang for virksomheder i forhold til udbudsområdet.</p> <p>Dansk Industri foreslår, at Københavns Kommune kan etablere et rådgivningstilbud rettet mod virksomheder, som ønsker at vide mere om at blive leverandør til kommunen, samt kan understøtte virksomheder, der udarbejder tilbud til kommunen, men ikke selv besidder udbudsaglig viden.</p> <p>Kooperativt København og Kooperationen ønsker én samlet indgang til Københavns Kommune, og efterspørger mulighed for sparring med kommunen.</p>
Dynamiske indkøbssystemer	<p>Dynamiske indkøbssystemer er kendetegnet ved, at der løbende optages nye leverandører. Her konkurrerer leverandørerne om de</p>	<p>Dansk Industri nævner brugen af dynamiske indkøbssystemer som et positivt tiltag i Københavns Kommune i henhold til samarbejdet med SMV'er.</p>

	<p>enkelte køb med det sortiment og de priser, de kan tilbyde på indkøbstidspunktet. Det adskiller sig fra rammeaftaler, hvor leverandører byder på en kontrakt med et fast sortiment og fast pris for hele perioden.</p>	<p>SMVdanmark foreslår, at Københavns Kommune benytter sig mere af dynamiske indkøbssystemer frem for store rammeaftaler. SMV'er kan på denne måde byde ind på opgaver alt efter deres kapacitet, kompetencer og økonomi.</p>
Tilbudsmateriale		<p>Dansk Industri og Dansk Erhverv ønsker, at tilbudsmaterialet i forbindelse med udbud bliver mere overskueligt. De nævner blandt andet, at Københavns Kommune kan udarbejde skabeloner, som virksomhederne kan udfylde, og indsætte metatekst, hvor det giver mening. Metateksten kan beskrive, hvordan et felt skal udfyldes og hvorfor.</p>
Offentliggørelse af udbudsplaner, tidsfrister og indkøbskategorier	<p>Københavns Kommunes forbrug er opdelt i afgrænsede indkøbskategorier. Ansvar for gennemførelse af udbud indenfor en kategori løftes af en kategoriansvarlig forvaltning på tværs af kommunen.</p> <p>Københavns Kommune udarbejder løbende en intern oversigt over kommende udbud.</p>	<p>Dansk Industri og Dansk Erhverv foreslår, at udbudsplaner og strategier og prioriteringer for de enkelte udbud offentliggøres i god tid, så SMV'er kan nå at sætte sig tilstrækkeligt ind i rammerne for et kommende udbud og vurdere, om de skal byde på opgaven. Hertil ønsker Dansk Industri og Dansk Erhverv, Københavns Kommune er opmærksom på timing af tidsfrister ifm. ferie og spidsbelastningsperioder.</p> <p>Kooperationen og Kooperativt København efterspørger indsigt i København Kommune indkøbskategorier, da der er bedre muligheder for samarbejde inden for nogle kategorier end andre, når det gælder de socialøkonomiske, demokratiske og kooperative SMV'er. Kendskab til kategoriorganisationen kan potentielt muliggøre dialog mellem denne type SMV'er og den kategoriansvarlige forvaltning i Københavns Kommune.</p>

<p>Markedsdialog</p>		<p>Dansk Industri og Dansk Erhverv foreslår, at Københavns Kommune styrker dialogen med potentielle leverandører, og på denne måde bidrager til udvikling af nye ideer og løsninger. Organisationerne foreslår, at Københavns Kommune faciliterer arrangementer, som kan skabe fundamentet for dialog - f.eks. leverandørdage, markedsdialog eller 'meet and greets'.</p> <p>Ifølge Kooperationen og Kooperativt København bør Københavns Kommune gå i dialog med markedet forud for udbud, især når der er et ønske om, at demokratiske, socialøkonomiske og kooperative SMV'er skal byde på opgaven. Markedsdialog kan sikre, at kendskab til denne type virksomheder øges, og vigtige aspekter belyses, og kan afspejles i rammerne for det konkrete udbud. Kooperationen og Kooperativt København nævner, at Silkeborg Kommune inviterer alle registrerede socialøkonomiske virksomheder (RSV) til et introduktionsmøde.</p>
<p>Krav vedrørende bæredygtighed, herunder certificeringer og opgørelser</p>		<p>Dansk Industri og Dansk Erhverv foreslår, at Københavns Kommune bruger ESG-nøgletal som grundlag for at stille krav i udbud. De nævner hertil, at det på nuværende tidspunkt kun er få SMV'er, der kan foretage konkrete beregninger og opgørelser over for eksempel klimaaftryk, hvorfor krav om dette, vil afholde mange SMV'er fra at afgive tilbud.</p> <p>Kooperationen og Kooperativt København understreger, at deres medlemmer har et stort fokus på bæredygtighed, men i flere tilfælde bevidst ikke ansøger om forskellige</p>

		relevante typer certificering, da certificering ofte indebærer administrativt og økonomisk ressourcekrævende processer.
Laveste pris versus kvalitet		<p>Kooperationen og Kooperativt København nævner, at demokratiske, socialøkonomiske og kooperative SMV'ers tilbud kan synes dyrere grundet deres fokus på flere bundlinjer end blot den økonomiske.</p> <p>SMVdanmark beretter, at deres medlemmer synes, at Københavns Kommune i for høj grad fokuserer på laveste pris frem for kvalitet.</p>
Tildelingskriterier	I en udbudsproces anvendes tildelingskriterier til at vurdere de forskellige tilbud. Tildelingskriterierne formulerer hvad Københavns Kommune lægger vægt på, og er dermed afgørende i evalueringen for hvilken virksomhed der tildeles kontrakten.	Kooperationen og Kooperativt København foreslår, at Københavns Kommune benytter sig af nye tildelingskriterier i de udbud, hvor der ønskes tilbud fra socialøkonomiske, demokratiske og kooperative SMV'er, og at disse kriterier kan tage afsæt i særlige kendetegn for denne type SMV'er.
Samarbejde med større virksomheder		<p>Kooperationen og Kooperativt København efterspørger adgang til at samarbejde med den leverandør, som Københavns Kommune indgår kontrakt med, da socialøkonomiske, demokratiske og kooperative SMV'er ikke nødvendigvis kan byde på en samlet opgave - men kan bidrage til opgaveløsningen i delopgaver.</p> <p>Dansk Industri og Dansk Erhverv fremhæver, at fokus på innovation i forbindelse med udbud kan foranledige samarbejde mellem større virksomheder og SMV'er, der hvor virksomhedernes kompetencer supplerer hinanden.</p>

Fakturering og betalingsfrister	<p>Københavns Kommune har frem til december 2022 i hovedreglen betalt fakturaer efter 30 dage fra afsendelsestidspunktet.</p> <p>Økonomiudvalget besluttede i december 2022 midlertidigt at indføre straksbetaling af fakturaer mhp. at forbedre likviditeten i virksomhederne set i lyset af forventningerne til den fremtidige økonomiske situation.</p> <p>Økonomiudvalget besluttede i maj 2023, at fakturaer som udgangspunkt skal betales, umiddelbart efter disse er endeligt godkendt (straksbetaling) frem til maj 2024, hvor Økonomiudvalget ønsker at få forelagt en sag om betaling af fakturaer igen.</p>	<p>SMVdanmark nævner, at Københavns Kommunes 30-dages betalingsfrister gør det svært for SMV'er at deltage i udbud (<i>mødet er afholdt inden beslutning om fremrykning af betaling af fakturaer</i>).</p> <p>Dansk Industri nævner straksbetaling som et godt initiativ i Københavns Kommune (<i>mødet er afholdt efter beslutning om fremrykning af betaling af fakturaer</i>).</p> <p>Kooperativt København nævner, at der kan være udfordringer i forbindelse med fakturering, da den sagsbehandler, som indgår kontrakten, ofte ikke har kendskab til, hvilke oplysninger der er påkrævet ved fakturering for at sikre en nem og effektiv proces.</p>
--	--	--

Orientering

Til Økonomiudvalget

Orientering om hvordan Københavns Kommune arbejder med at få små og mellemstore virksomheder til at byde ind på opgaver

Resumé

Sagen er en orientering om, hvad Københavns Kommune gør for at få små og mellemstore virksomheder (SMV'er) til at byde på kommunens udbud. Overordnet set kan nævnes kommunens hjemmeside til SMV'er, indsats for SMV'er i Københavns Ejendomme og Indkøb (KEID) samt strategiske partnerskabet i Byggeri København (ByK). Herudover vil der være specifikke og målrettede tiltag i forvaltningerne, fordelt på de 21 indkøbskategorier. Der igangsættes en dybdegående undersøgelse vedrørende disse, som præsenteres for ØU i oktober 2022.

Sagsfremstilling

På Økonomiudvalgets møde den 10. maj 2022 efterspurgt Økonomiudvalget derudover indsigt i, hvad Københavns Kommune har gjort i forhold til at få SMV'er til at byde på kommunens opgaver.

Løsning

Økonomiforvaltningen har lavet en foreløbig undersøgelse af, hvilke indsatser der er pt. igangsat for at inkludere SMV'er i udbud, samt hvilke tiltag, der vurderes at virke. Der er grundlæggende tre indsatsområder der kan fremhæves, som gennemgås nedenfor:

- Målrette Københavns Kommunens hjemmeside til SMV'er
- Indsats for små- og mellemstore virksomheder i KEID
- Strategiske partnerskaber i ByK

Målrette Københavns Kommunens hjemmeside til SMV'er

Økonomiforvaltningen har iværksat følgende tiltag for at optimere virksomhedernes indgang til Københavns Kommunes udbud via kommunens hjemmeside:

- Generel opdatering og ajourføring af information
- Udarbejdelse af liste med typiske krav, som virksomheder kan møde i kommunens udbud
- Selvstændigt menupunkt med "spørgsmål og svar om indkøb og udbud"
- Oprydning og omstrukturering, så hjemmesiden er mere logisk

10-06-2022

Sagsnummer i F2
2022 - 7583

Dokumentnummer i F2
1372851

Sagsnummer eDoc
2022-0158763

Sagsbehandler
Katja Andersen

opbygget og de relevante informationer om udbuddene er mere tilgængelige

- Påmindelse til kommunens indkøbsorganisation om, at alle udbud skal registreres på hjemmesiden

Københavns Kommune har offentliggjort aktive udbud med link til udbudsmaterialet på kommunens hjemmeside i en årrække.

Indsats for små- og mellemstore virksomheder i KEID

Center for Indkøb & Forsikring i Københavns Ejendomme og Indkøb gennemfører en række indsatser for at imødekomme små- og mellemstore virksomheder i udbudsprocessen. Her er der særligt fokus på Facility management, håndværkerydelser, entrepriser og rådgivning, hvor en række indsatser gennemføres. For en beskrivelse af de enkelte tiltag se bilag 1.

Strategisk partnerskab med TRUST og underleverandører i ByK

ByK har generelt fokus på mindre virksomheder, hvilket bl.a. har haft betydning for ByK's strategiske partnerskab med TRUST. Det strategiske partnerskab skal i relevant omfang inddrage mindre virksomheder som underleverandører, så der skabes et godt og effektivt samarbejde i det bagvedliggende leverancesystem med inddragelse af underleverandørernes erfaring og kompetence i projekternes tidlige faser. Samtidig skal det være med til at understøtte en effektiv konkurrence i det bagvedliggende leverancesystem og dermed sikre fleksibilitet og konkurrencedygtige priser.

Øvrige tiltag

Derudover pågår der løbende en række indsatser i de 21 udbudskategorier, som er placeret i forvaltningerne, med at målrette udbud SMV'er de steder hvor det giver mening. Økonomiforvaltningen vurderer, at der ikke systematisk følges op på, hvilke initiativer der har en positiv effekt på SMV'er. Derfor foreslås det, at Økonomiforvaltningen udarbejder et notat til Økonomiudvalgets aflæggebord i oktober 2022, hvor det undersøges, hvilke tiltag der er taget blandt de 21 udbudskategorier. Det vurderes på baggrund af undersøgelsen, om nogle indsatser skal indgå i det videre arbejde med implementeringen af indkøbspolitikken.

Økonomi

Sagen har ingen økonomiske konsekvenser.

Videre proces

Økonomiforvaltningen vil i oktober 2022 forelægge Økonomiudvalget en ny sag på aflæggebordet, hvor den udvidede undersøgelse af virksomme tiltag overfor SMV'er i udbud præsenteres.

Bilag

Bilag 1 - Københavns Ejendomme og Indkøbs indsats for små- og mellemstore virksomheder

Notat

Københavns Ejendomme og Indkøbs indsats for små- og mellemstore virksomheder

7. juni 2022

Sagsbehandler
August Ferdinand

Resumé

Økonomiudvalget har efterspurgt en orientering om, hvad Københavns Kommune gør for at få små- og mellemstore virksomheder til at byde på KK opgaver. Nærværende notat belyser Københavns Ejendomme og Indkøbs (KEID) indsatser og tiltag på området.

Sagsfremstilling

I nedenstående tekst redegøres for KEIDs indsatser og tiltag på området, herunder på Facility management, håndværkerydelser, entrepriser og rådgivning.

Facility Management (FM)

Indenfor kategorien arbejdes der med fire hensyn, i prioriteret rækkefølge. Hensyn til 1) compliance (f.eks. sortimentsbredde, leveringssikkerhed, brugervenlighed i Kvantum), 2) effektiviseringer, 3) bæredygtighed og grønne krav og 4) SMV.

I de tilfælde hvor hensyn til SMV ikke skader øvrige hensyn tilpasses udbudsmaterialet til SMV. Dette gøres bl.a. ved at opdele aftalen i flere mindre delaftaler, geografisk opdeling eller reducerede krav.

I følgende udbud er der taget hensyn til SMV:

- Rammaaftale for Vagtydelser (opdeling i mindre delaftaler)
- Rammaaftaler for Vinduespolering (opdelt i BUF og øvrige forvaltninger, samt geografisk opdeling i distrikter)
- Kantiner udbydes enkeltvist gennem dynamisk indkøbssystem

Det er en udfordring at tage hensyn til SMV i aftaler hvor hensynet til de første tre områder vægtes højere end hensynet til SMV. Det er f.eks. aftaler på kommunens tekniske installationer, der oftest har et bredt og dybt sortiment, der kun kan løses af større leverandører. Hvis der skal tages hensyn til SMV på disse aftaler vil det betyde, at ydelsen deles op på flere leverandører, hvilket vil betyde mere administrativ håndtering af aftalen for de enkelte enheder.

På en række områder giver det størst værdi at samle en portefølje eller ydelse i en aftale med en større leverandør, for at sikre største mulig

volumen på aftalen og dermed udnytte maksimal kapacitet for at sikre lavest mulige priser. Ligeledes når der stilles krav om grønne køretøjer, skal aftalen sikre en tilstrækkelig stor omsætning på aftalen, således at kravet om grønne køretøjer ikke bliver proportionalt.

Samlet har kategorien 36 leverandører, heraf er 15 SMV virksomheder fordelt med 7 virksomheder på ml. 10-49 ansatte og 8 virksomheder med ml. 50-249 ansatte.

Forsyning, brændstof og drivmidler

Indenfor kategorien er det irrelevant at tale SMV, fordi store dele af ydelsen i kategorien købes gennem kommunale forsyningsselskaber, købes på børsen eller leveres af store produktions- eller distributions-selskaber. Det er kun ydelsen indenfor el og brændstof der udbydes gennem udbud.

Nuværende el formidlingsleverandør, Energi Danmark A/S, er defineret som SMV med ca. 150 ansatte. Resten af kategoriens leverandører er kommunale forsyningsselskaber eller større virksomheder.

FM Hard (vagt og sikring, tekniske ydelser og skadeservice/skadedyrs-bekæmpelse)

I underkategorien er der fortrinsvist udbudt større aftaler med compliance, effektivisering eller grønne krav for øje, hvorfor der ikke har været taget væsentlige hensyn til SMV.

Der er registreret følgende størrelse leverandører:

- Vagt og Sikring
På vagtaftalen er der taget hensyn til SMV ved at lave en opdeling af aftalen. 2 ud af 3 leverandører er SMV. På det tekniske sikringsområde er der fortrinsvist lavet større aftaler med en leverandør for at få dækket alle anlæg og ydelser, samt få foretaget en registrering af alle anlæg. På låseserviceområdet er der taget hensyn til SMV ved opdeling af aftalen i distrikter. 11 leverandører, heraf seks SMV virksomheder med en størrelse ml. 10-246 ansatte.
- Tekniske ydelser
SKI har udbudt elevatorservice der har SMV virksomhed på aftalen. Nuværende udbud på tagrender udbydes til SMV ved bl.a. at stille lavere krav til økonomisk formåen og opdeling i distrikter.

FM Soft (kantiner/catering, rengøring, vaske leje og interne services)

I underkategorien skal der tages hensyn til høje krav på f.eks. økologi og grønne køretøjer.

Der er registreret følgende størrelse leverandører:

- Kantine/catering
Kantiner udbydes enkeltvis via dynamisk indkøbssystem hvorfor der tages hensyn til SMV. Dette betyder at det er muligt for en mindre virksomhed at byde ind på en kantine. Catering-aftalen er opdelt med 2 leverandører på aftalen, heraf den ene er SMV. 4 leverandører på hele aftalen Kantine/catering, heraf kun en SMV virksomhed med under 100 ansatte.
- Rengøring og VP
Vinduespoleringsaftalerne tager hensyn til SMV ved at være opdelt i to forvaltningsaftaler, samt distriktsopdelt. Rammaaftale på rengøringsmaskiner er tildelt til Abena, bl.a. grundet bredt sortiment.
6 leverandører, heraf tre SMV virksomheder med ml. 10-249 ansatte.
- Vaske leje
Området er konsolideret på to store leverandører, DFD og Elis, der er repræsenteret på alle vores aftaler på vaske leje området. Vanskeligt at tage hensyn til SMV grundet høje grønne krav samt store mængde tøj. Ingen SMV virksomheder på aftalerne.
- Interne services
Består af en række ydelser f.eks. måtteservice og planteservice. Disse aftaler tager ikke hensyn til SMV, fordi der er taget hensyn til compliance og effektiviseringer i udbudsprocessen.
- Skadeservice og skadedyrsbekæmpelse: på skadeserviceområdet er der ikke taget hensyn til SMV fordi kommunens ejendomsportefølje og følgeindsatsen ved beredskabet kræver en vis mængde ansatte med røgdykkerudd., antal køretøjer mv. På aftalen for skadedyrsbekæmpelse er begge SMV leverandører med ml. 50-249 ansatte.

Håndværkerydelser & Entrepriser

Kategorien udbød i 2020 i alt 7 fagentrepriser, som delaftaler med i alt 33 parallelle rammeaftaler. Rammeaftalerne blev vundet af i alt 27 forskellige leverandører, hvoraf kun 1 leverandør ikke defineres som en SMV. De øvrige leverandører består af 1 mikrovirksomhed, 11 små virksomheder og 14 mellemstore virksomheder.

Der blev i 2021 gennemført udbud på rammeaftale af kloakentrepriser med 4 delaftaler. Delaftalerne blev tildelt til 1 virksomhed defineret som lille (små) og 3 defineret som mellemstore.

Kategorien har fokus på at matche egnethedskravene, f.eks. krav til omsætning eller krav til antal medarbejdere, til størrelsen på de delaftaler som udbydes. Dette gør at mindre virksomheder kan byde ind på mindre delaftaler. Kategorien blev i marts tildelt rammeaftale på ventilation,

hvor 5 delaftaler var af varierende størrelse. Delaftalerne blev tildelt til 2 mellemstore virksomheder og 1 virksomhed med over 2400 medarbejdere.

Kategorien planlægger derudover at benytte tilbudslovens mere lempelige regler til tilbudsindhentning på en række specialiserede områder, for derigennem at give mindre virksomheder bedre mulighed for at byde på kontrakten end via de mere komplicerede EU-udbud.

Entrepriserådgivning

Kategorien har gennemført 5 udbud, som der på baggrund af er blevet indgået aftale med 9 leverandører, hvoraf 4 defineres som små, 4 defineres som mellemstore og 1 enkelt er ikke SMV'er.

Kategorien har ikke et specifikt fokus på SMV'er, men iagttager at jo mere specialiseret ydelsen er, jo større er sandsynligheden for at mindre virksomheder byder og vinder, hvorved kategoriens strategi med udbud af specialiserede områder sandsynligvis indirekte understøtter SMV'ers muligheder.

Personbefordring

Kategorien indeholder 5 aftaler hvoraf de på de to store aftaler udflytter og specialkørsel samlet er 20 leverandører. De resterende 3 aftaler har en leverandør. Alle 23 leverandører fordelt over de 5 delaftaler er klassificeret som SMV.

Det er i kategoriens interesse at få så mange SMV'er med på udbuddene som muligt. Dette gøres bl.a. ved afholdelse af markedsdialoger med alle leverandører. Markedsdialogerne bruges til at drøfte mindstekrav, egnethedskrav samt generelle cost-drivers, primært med fokus på at få de små og mellemstore virksomheder til at byde på aftalerne/kontrakterne.

Transport og logistik:

Kategorien indeholder 4 aftaleområder med 10 leverandører. Alle leverandører er klassificeret som SMV.

I denne kategori er der meget fokus på at få inddraget de små og mellemstore virksomheder. Flyttesydelsesaftalen som er den største, af de 4 aftaler er splittet op i 6 delaftaler, dette med henblik på at gøre det nemmere for SMV'er at byde på diverse delaftaler samt sikre at der ikke opstår monopol på flytteområdet i Københavns Kommune.

Vikar og tolkeydelser:

Denne kategoris aftaler varetages udelukkende af SMV'er.

Konsulentområdet

Kategorien omfatter bl.a. aftaler på mad- og måltidsområdet, krisehjælp, rekrutteringsydelser, juridisk bistand og managementkonsulenter. På mad- og måltidsområdet har man søgt at opsplitte ydelserne i mindre aftaleområder, som gør det nemmere for SMV'ere at byde, og der er flere SMV'ere på området.

På rammeaftale om klimareduktion og videreudvikling af madkvaliteten i Københavns Kommunes institutioner er leverandøren ikke en SMV. Det samme gør sig gældende på aftale om Krisehjælp.

På den nuværende aftale om rekrutteringsydelser er alle 3 leverandører SMV'er. På igangværende udbud på Juridisk bistand er der 3 delaftaler, der giver mulighed for, at meget små advokatvirksomheder kan byde.

Ved køb managementkonsulenttydelser anvendes SKI aftaler, hvor flere leverandørerne SMV'er.

HR, Konferencer, Ophold og repræsentation

Der er tale om en sammensat kategori, der for det første tæller markeder, hvor der er mange store spillere. Det handler fx om hotelophold, konferencer og flyrejser. Her er det vanskeligt at få dækket indkøbsbehovet og behovet for forsyningsikkerhed ved SMV'ere. For det andet dækker kategorien markeder, der er kendetegnet ved mange SMV'ere f.eks. kurser, massageordning, skærmbiller og blomster. Her er der en stor repræsentation af SMV'er, som er leverandører til KK.

Øvrige tjenesteydelser og øvrige varekøb:

De to kategorier dækker over bl.a. kommunikationsydelser, medieovervågning, nyhedsarkiv og trykkeriydelser samt bl.a. musikinstrumenter, brætspil og babytekstiler. Det er kendetegnet for disse underkategorier, at markedet er repræsenteret af mange SMV'ere, og der er da også stor repræsentation af SMV'ere i de virksomheder, der leverer til KK.

Orientering

Til Økonomiudvalget

Orientering om Københavns Kommunes erfaringer med tiltag der fremmer små og mellemstore virksomheders deltagelse i udbud

14-10-2022

Sagsnummer i F2
2022 - 12789

Dokumentnummer i F2
1847085

Sagsnummer eDoc
2022-0270878

Sagsbehandler
Louise Skovbo Petersen

Resumé

Økonomiudvalget orienteres hermed om Københavns Kommunes erfaringer med tiltag der fremmer små og mellemstore virksomheders deltagelse i udbud. Der er i Københavns Kommune generelt opmærksomhed på små og mellemstore virksomheder, når der udarbejdes udbudsmaterialer. I hvor høj grad små og mellemstore virksomheder deltager i udbud varierer alt efter hvilke varer eller tjenesteydelser der udbydes. Der er forskellige tiltag der fremmer SMV'ers deltagelse i udbud som eksempelvis markedsdialog, opsplitting af kontrakter og dynamiske indkøbssystemer.

Sagsfremstilling

Økonomiudvalget efterspurgt d. 10. maj 2022 indsigt i, hvad Københavns Kommune har gjort i forhold til at få små og mellemstore virksomheder (SMV'er) til at byde på kommunens opgaver. Økonomiudvalget modtog d. 14. juni 2022 en foreløbig orientering om, hvordan Københavns Kommune arbejder med at få små og mellemstore virksomheder til at byde ind på kommunens opgaver. Det fremgik af orienteringen, at Økonomiforvaltningen ville følge op i oktober 2022 med en udvidet undersøgelse af tiltag der fremmer SMV'ers deltagelse i kommunens udbud.

Der er forskellige definitioner på SMV'er afhængigt af sammenhængen. Når man skal afgøre, om en virksomhed tilhører kategorien "små og mellemstore virksomheder" ser man eksempelvis på virksomhedens størrelse og ressourcer. Ifølge EU's definition har SMV'er mellem 10 og 250 ansatte, 10-50 millioner Euro i omsætning eller mellem 10-43 millioner Euro i samlet balance. Økonomiforvaltningen har data på et overordnet niveau, som gør det muligt at opgøre, hvor stor en andel af kommunens indkøbsvolumen, der foretages hos virksomheder med mellem 10 og 200 ansatte. Københavns Kommune lægger ca. 34% af sin indkøbsvolumen hos virksomheder med mellem 10 og 200 ansatte. Dette svarer til et årligt forbrug på lidt over 5 mia. kr.

Økonomiforvaltningen har foretaget en undersøgelse på tværs af kommunens forvaltninger for at afdække hvilke greb, der kan fremme SMV'ers deltagelse i kommunens udbud.

ØKF Team Intern Økonomi og Indkøb og
Sekretærteamet (2392)

Løsning

Stor diversitet på tværs af indkøbsområder

Københavns Kommune køber varer og tjenesteydelser for cirka 13 mia. kr. årligt. Der er stor diversitet i de varer og tjenesteydelser der bliver indkøbt på tværs af kommunens forvaltninger. Tilbage meldingen fra forvaltningerne er, at nogle indkøbsområder er domineret af SMV'er imens andre indkøbsområder er domineret af store virksomheder.

Der er mange SMV'er blandt de potentielle leverandører inden for eksempelvis transport, beskæftigelsesindsatser, social rengøring, tolkeydelser og vintertjeneste. Her har Københavns Kommune erfaring med, at SMV'er byder ind på udbud og bliver valgt som leverandører.

Andre områder kræver bl.a., at der kan leveres et bredt udbud af varer, en stor mængde, særlige faciliteter som fx bygninger mm., eller at virksomheden har en særlig stor kapital, idet nogle opgaver leveres tidsmæssigt længe før kommunen faktureres. Det kan for eksempel være inden for områderne anlæg, danskuddannelse, køretøjer og materiel samt hjemmepleje. Her er det Københavns Kommunes erfaring, at markedet er domineret af større leverandører.

SMV'er og større virksomheder adskiller sig ofte i forhold til specialiseringsgrad, egenkapital og den opgavevolumen de kan levere. Disse faktorer kan have betydning for, om det er fordelagtigt for virksomheden at være leverandør til Københavns Kommune.

Samtidig betyder det, at nogle indkøbsområder som eksempelvis vintertjeneste og tolkeydelser egner sig godt til at SMV'er kan byde ind, imens andre egner sig mindre godt som eksempelvis danskuddannelse og hjemmepleje.

Københavns Kommune har en række visioner, målsætninger og krav til kommunens indkøb inden for miljø, klima, arbejdsforhold, brugervenlighed, økonomiske effektiviseringer mm. Disse forskellige målsætninger og krav er med til at forme rammevilkårene for de opgaver, Københavns Kommune udbyder. Det er derfor nødvendigt med en vurdering fra udbud til udbud, om det er meningsfuldt at dele en opgave op eller på anden vis gøre attraktiv for SMV'er at byde på.

Hvis der for eksempel stilles krav om anvendelse af grønne køretøjer, kan det være en hindring for mindre leverandører, som ikke har kapital til at udskifte køretøj(er) med henblik på at blive leverandør for Københavns Kommune. Et sådan krav er derfor kun meningsfuldt, når det er proportionelt med opgaven, der udbydes.

Hvad angår udbud vedr. kommunens tekniske installationer, er der et krav om bredt og dybt sortiment. Det kan i de fleste tilfælde kun løftes af større leverandører.

Fokus på at rette relevante udbud mod SMV'er

Omfanget af brug af SMV'er varierer på tværs af forvaltninger og indkøbsområder. Forvaltningerne har meldt tilbage, at der lokalt er stor opmærksomhed på, om udbudte opgaver egner sig til SMV'er, samt hvad der skal til når der udarbejdes

udbudsmaterialer, for at muliggøre bud fra SMV'er. Flere forvaltninger opdeler udbud i mindre delaftaler eller opdeler udbud geografisk for at tage hensyn til SMV'er.

Der er yderligere gode erfaringer med forskellige former for markedsdialog forud for udbud af konkrete opgaver. Markedsdialogerne giver en god forståelse for, hvilke typer af virksomheder der egner sig til at byde. Forvaltningerne bruger derfor markedsdialogerne aktivt i arbejdet med at fastsætte krav og kriterier i udbudsmaterialet.

Desuden har flere forvaltninger igangsat et arbejde med at udvikle dynamiske indkøbssystemer. Dynamiske indkøbssystemer er kendetegnet ved, at der løbende optages nye leverandører, store som små. Her konkurrerer leverandørerne om de enkelte køb med det sortiment og de løsninger, de kan tilbyde på det præcise tidspunkt for indkøbet. Dette adskiller sig fra traditionelle rammeaftaler, hvor leverandører byder ind med et fast sortiment og pris for hele perioden. Dynamiske indkøbssystemer kan sikre deltagelse fra SMV'er samtidig med at kommunen kan købe tidssvarende produkter til en konkurrencedygtig pris.

Af tabel 1 fremgår en oversigt over de enkelte forvaltningers erfaringer med tiltag der fremmer SMV'ers deltagelse i udbud.

Tabel 1: Tiltag der fremmer små og mellemstore virksomheders deltagelse i udbud

Forvaltning Indkøbsområde	Tiltag
Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen Beskæftigelsesindsatser Danskundervisning	Følger udbudslovens princip om "opdel eller forklar". Opdeling af udbud sker typisk ift. forskellige målgrupper, indsatser og/eller geografiske områder af København. Potentielle tilbudsgivere orienteres om kommende udbud. Markedsdialog hvor markedet har mulighed for at kommentere udkast til udbudsmaterialer herunder kravspecifikation. Markedsdialog ift. udvikling af udbudsbetingelser og tilpasning af udbudsmateriale: Både fællesmøder, individuelle møder og med samarbejdskommuner. Tidlig og god dialog med markedet med henblik på konsortiedannelse. Tidlig orientering giver SMV'er tid til at danne netværk enten som konsortier eller som underleverandører.
Børne- og Ungdomsforvaltningen Fødevarer	Markedsanalyse og dialog med køkkenerne med fokus på at identificere områder, hvor udbud kan åbnes for små- og mellemstore virksomheder. Dialog med relevante virksomheder om krav og kriterier på markedsdialogmøder.

	<p>Besøg hos producenter der skaber gensidig forståelse.</p> <p>Ved kontraktværdier under tærskelværdierne tildeles kontrakten direkte efter en mindre konkurrenceudsættelse.</p> <p>Fokus på simple kontrakter, der tager kortere tid at læse igennem og tilbudsmaterialer der kan udfyldes relativt hurtigt.</p> <p>Deltager i et EU-projekt, hvor forvaltningen er med til at udarbejde en manual over, hvordan man laver udbud målrettet til SMV'er.</p>
<p>Sundheds- og Omsorgsforvaltningen</p> <p>Hjælpe midler</p> <p>Varekøb til sundhedsområdet</p> <p>Borgerrettede serviceydelser</p>	<p>Opdele opgaver i delkategorier som SMV'er kan byde på.</p> <p>Markedssondering, hvor der tages kontakt til virksomheder, der normalt vil fravælge Københavns Kommune, for at afklare, hvordan det kan blive mere tiltrækkende for SMV'er at give tilbud.</p> <p>Undlade at samle for mange opgaver i samme udbud. SMV'er inden for dette felt arbejder ofte inden for nicher, og har derfor hverken den faglige eller produktionsmæssige volumen til at kunne byde på opgaver, der i forbindelse med et udbud er "bundtet" sammen.</p>
<p>Teknik- og Miljøforvaltningen</p> <p>Køretøjer og materiel</p> <p>Vej- og parkydelser</p>	<p>Opdeling i delaftaler for at sikre, at også SMV'er har kapacitet til at kunne byde ind på opgaven.</p> <p>I forbindelse med brugen af SKI-aftale 50.86 Dynamisk indkøbssystem på biler, har forvaltningen arbejdet med at gøre SMV'er opmærksomme på systemet, så de havde mulighed for at byde ind.</p> <p>Forvaltningen er opmærksom på, at man ikke udelukker SMV'er ved at sætte unødvendigt høje krav til økonomisk og faglig/teknisk formåen.</p> <p>Forvaltningen er i proces med at udbyde to dynamiske indkøbssystemer.</p> <p>Markedsdialog.</p>
<p>Økonomiforvaltningen</p> <p>IT-konsulent ydelser</p> <p>IT-varekøb</p> <p>Byggeprojekter (når KK er bygherre)</p> <p>Facility Management (FM)</p> <p>Forsyning, brændstof og drivmidler</p>	<p>Københavns Kommunes eget dynamiske indkøbssystem til indkøb af IT-konsulenter.</p> <p>Fokus på at stille relevante krav til omsætning, medarbejderantal og lignende, så store virksomheder ikke tilgodeses.</p> <p>Fokus på, at økonomiske, sociale eller grønne krav ikke er uproportionalt høje ift. den størrelse opgave der udbydes.</p> <p>Markedsafdækning forud for udbud.</p> <p>Afvejning af, om udbud skal opdeles i flere EU-udbud, så det bliver nemmere for mindre virksomheder at byde på opgaverne.</p>

FM Hard (vagt og sikring, tekniske ydelser og skadeservice/skadedyrsbekæmpelse)	Anvender "følg eller forklar"-princippet, hvor det forklares, hvorfor man eksempelvis ikke benytter mindre virksomheder ved valg af tilbudsgiver.
FM Soft (kantiner/catering, rengøring, vaske leje og interne services)	Følge "opdel eller forklar"-princippet, hvor man er forpligtet til enten at opdele udbuddet, eller angive en begrundelse for, hvorfor kontrakten eller rammeaftalen ikke er opdelt.
Håndværkerydelser & Entrepriser	
Entrepriserådgivning	Opdele i udbud i mindre delaftaler eller geografisk opdeling.
Transport og logistik	Indarbejdelse af fokus i rammeaftaler for strategiske partnerskaber på brug af SMV'er som samarbejdspartnere.
Vikar og tolkeydelser	
Konsulentområdet	Udbyde som dynamisk indkøbssystem.
HR, Konferencer, Ophold og repræsentation	Markedsdialog hvor der drøftes egnethedskrav og cost-drivers med fokus på at få SMV'er til at byde.
Øvrige tjenesteydelser og øvrige varekøb	

Note: Kultur- og Fritidsforvaltningen og Socialforvaltningen fremgår ikke af tabellen ovenfor, da forvaltningerne ikke har kategoriansvar for udførelse og planlægning af kommunens tværgående udbud. De to forvaltninger deltager i udbud tilrettelagt af øvrige forvaltninger.

Økonomi

Sagen har ingen økonomiske konsekvenser.

Videre proces

Økonomiforvaltningen foretager ikke yderligere.